

The more we know, the more resilient we are

Viktor Bjelic, Sabina Jukan and Denis Zisko
Aarhus Centers Bosnia and Herzegovina

Aarhus Center Sarajevo

Sabina Jukan

Project name: Strengthening the capacities of Aarhus Centres in disaster risk reduction (DRR) in order to enhance awareness of local communities

Activities 2014 - National workshop for capacity-building of Aarhus Centers and their partners in the area of DRR, 19-21 November 2014, Zenica, Bosnia and Herzegovina

Objectives:

Upgrade knowledge of Aarhus Centers and their partners from NGO sector and municipalities about DRR concepts and approaches;
Facilitate exchange of experiences among DRR experts and practitioners;
Define priority actions and cooperation modalities of Aarhus Centers, municipalities and other stakeholders related to DRR.

Results and conclusions:

- Workshop on learning about DRR concept as well as exchanges and **networking** among all participants.

- Built capacities** and initiated new partnerships for future projects on the topic of DRR.

- Significant increase of **visibility of Aarhus Centres' DRR** related activities towards ministries, municipalities and NGOs represented in the workshop.

- **Participants understood** that the negligence of prevention measures were the main cause for the large-scale consequences of the recent disasters
- Municipal authorities gained **new knowledge about DRR** and raised understanding that local authorities have the leading role in DRR efforts
- **Ideas developed** during group work and partnerships initiated during this workshop were the basis for future joint projects.

Project name: Action Plan on strengthening public awareness of disaster risk reduction in the Municipality of Vogosca

Activities

- Meetings with the mayor of Vogosca Municipality and representatives of Civil Protection in the Municipality identification and analysis of stakeholders and documentation
- Four workshops organized for representatives of different governmental institutions at different levels, and representatives of different organizations, media, and schools at which the Action plan was verified

Results

- New knowledge and skills on DRR acquired;
- Established and developed good cooperation with local authorities, and other international organizations;
- Action Plan was developed with the participatory involvement of all stakeholders;
- Action plan has defined 16 concrete actions to increase public awareness in the Municipality of Vogosca – Aarhus Center already implemented 5;

Project name: “*Disaster Risk Reduction and Security in Goražde Municipality*” was implemented in the period April 1 – July 31, 2016.

Aim of this project was to strengthen capacities on disaster risk reduction (DRR) by reinforcing trans-boundary co-operation through increased capacities of the local governments so that its communities become more resilient to disasters.

Activities

- Consultative meetings which led to successful cooperation with relevant authorities;
Supported working group for drawing up a plan of protection and rescue in the Gorazde Municipality
- Educational workshops on raising awareness on DRR for different schools, kindergartens and media;
- Info package on Protection and Rescue

Results

- Protection and Rescue Plan of the Municipality of Gorazde developed
- DRR information package for the Municipality of Gorazde were published
- In order to improve public awareness on DRR issues were:
 - Printed 470 pieces posters for alerting;
 - Printed 200 pieces of class schedules for students,
 - Distributed 350 pieces of educational material,
 - Held 12 workshops for 243 children and 58 adults and
 - Published 26 web articles and produce 3 hours of video material.

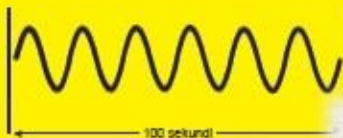

Production of promotional material

ZNACI ZA UZBUNJIVANJE

POSTUPCI GRAĐANA

»OPĆA OPASNOST«

Emitera se savijajućim tonom u trajanju od 100 sekundi, a to se u toku prvih četiri sata, znak opće opasnosti ponavlja više puta.

Signal opće opasnosti emituje se u trenutku kada građanima i materijalnim dobrima prijeti opasnost:

- 1) Pojave plavnog vala koji nastaje od rušenja prelijevanja brana na hidroakumulacijama
- 2) Velikog požara
- 3) Kretanja radioaktivnog oblaka ili pojave velike količine otrovnih materija u vidu oblaka iz hemijskog postrojenja
- 4) U ratu kada prijeti opasnost od artiljerijskih ili drugih dejstava ili napada iz vazduha na određenom području
- 5) Druge vrste opasnosti, koje mogu ugroziti životnu zdravlje većeg broja ljudi na određenom području

»PRESTANAK OPASNOSTI«

Emitera se jednoličnim tonom u trajanju od 60 sekundi.

SVE POJAVE I OPASNOSTI KOJE MOGU UGROZITI LJUDE I MATERIJALNA DOBRA, GRAĐANI MOGU PRIJAVITI NA SLJEDEĆE BROJEVE:

OPERATIVNI CENTAR CIVILNE ZAŠTITE BPK-a (038/228-725) 121
 POLICIJA (038/221-326) 122
 VATROGASCI 123
 HITNA POMOĆ 124

OPERATIVNI CENTAR SLUŽBE CIVILNE ZAŠTITE OPĆINE GORAŽDE 038/228-651

Izvod iz Pravilnika o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/07)

Uključite radio ili tv prijemnik. Poslušajte saopštenje o vrsti nadolazeće opasnosti i mjerama koje je neophodno poduzeti.

- 1) AKO SE RADI O POJAVI PLYVNOG VALA, građani su dužni, ako imaju vremena, preduzeti sljedeće postupke:
- a) u stanu ili kući isključiti električne i druge instalacije i zatvoriti vodu;
 - b) napustiti, prići vodu i životne namirnice skloniti na više otklone ljudi ili stana;
 - c) uzeti neophodne lične stvari (životne dokumente, novac, tranzitor, deke i dr.) i skloniti se na sigurno mjesto, odnosno mjesto koje ne može biti izloženo plavnim valovima i na toj lokaciji zaštititi imovinske stvari na ugroženoj lokaciji.

UDRUŽENJE AARHUS CENTAR U BIH

RASPORED ČASOV

	PONEDJELJAK	UTORAK	SRJEDA	ČETVRTAK

Naziv projekta: Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost u Općini Goražde

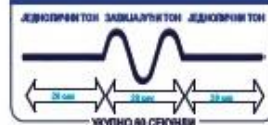
ЗНАКОВИ ЗА УЗБУЊИВАЊЕ

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ

УПОЗОРЕЊЕ НА ДОЛАЗЕЋУ ОПАСНОСТ

• УПОЗОРАВА НА НАДОЛАЗЕЋЕ ПРИРОДНЕ И ДРУГЕ ОПАСНОСТИ: надоласке воденог таласа, пожар који се приближава одређеном подручју, приближавања олује, заглавља земаљске средина и сл.

- УКЉУЧИТЕ РАДИО ИЛИ ТВ ПРИЈЕМНИКУ
- Информације се о доласку на подручје које се налази
- Ступите саопштења о врсти надоласке опасности и мјерама које је потребно предузети
- Предузмите мјере заштите које ће вам помоћи у припреми за опасности!

НЕПОСРЕДНА ОПАСНОСТ

• УПОЗОРАВА НА НЕПОСРЕДНУ ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА, ПОПЛАВА, ПУЦАЊА НАСНА, РАДИОАКТИВНОГ И ХЕМИЈСКОГ НЕСРЕЋА, ВОЈНИХ НАПАДА И ДРУГИХ ОПАСНОСТИ

- УКЉУЧИТЕ РАДИО ИЛИ ТВ ПРИЈЕМНИКУ
- Информације се о доласку на подручје које се налази
- Ступите саопштења о врсти опасности и мјерама које је потребно предузети
- Хитно предузмите мјере заштите из саопштења!

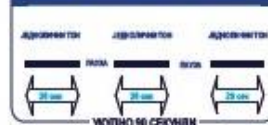
ПРЕСТАНАК ОПАСНОСТИ

• УПОТРЕБЉАВА СЕ КАДА СЕ ПРОЦЕНИ ДА СУ ОПАСНОСТИ ЗА ГРАЂАЊЕ ПРЕСТАЛЕ

- МОЖЕТЕ ПРЕСТАТИ ПРОВОДИТИ МЈЕРЕ ИЗ САОПШТЕЊА!
- У случају потребе, повратите у акцију активности које спроводите према саопштењу.
- Овај знак се користи и за прекинуто извештавање о опасности за узбуњивање.

ВАТРОГАСНА УЗБУНА

• ДОДАТНИ ЗНАК ЗА УЗБУЊИВАЊЕ ВАТРОГАСНИХ И ДРУГИХ ЈЕДИНИЦА ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА

- ОСТАЈИТЕ МИРНИ
- Знак за узбуњивање се одnosi на припаднике ватрогасних и других јединица заштите и спасавања које одговарају

У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ ПОЗОВИТЕ

ОПЕРАТИВНО-КОМУНИКАТИВНИ ЦЕНТАР 121, ПОЛИЦИЈУ 122,

ВАТРОГАСЦЕ 123, ХИТНУ ПОМОЋ 124, 112

Naziv projekta: Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost u Općini Goražde

**Centar za
životnu sredinu**

***Center for Environment
Aarhus center of Banja Luka***

Viktor Bjelic

Project name: Action Plan on strengthening public awareness of disaster risk reduction in the Banja Luka City

Activities

- Meeting with local authorities which led to reaching agreed upon cooperation and methodology of the activities that took place in 2015/2016;
- Preparatory meeting with chef of Section of Civil Protection and Professional Teritorial Fire Brigade;
- Identification and analysis of stakeholders and documentation;
- Participative workshop for all identified stakeholders which are part of the civic protection system;
- Draft of Action plan was sent on consultations and presentation was organized in two local communities influenced by the 2014 floods (many concrete suggestions collected)

Results

- Established and officially recognized cooperation between Banja Luka City and Aarhus Center Banja Luka;
- Identified and analyzed stakeholders and documents;
- Increased interest of stakeholders in Banja Luka City;
- First draft of the Action plan on awareness raising produced in participatory manner;
- Meeting/workshop with two urban local communities undertaken and suggestions for Action plan accepted;
- Meeting with rural local community undertaken and suggestions on Action plan accepted;
- Legal guidelines for development of the DRR plans for municipalities and cities in Republic of Srpska produced;
- Printed and distributed two leaflets and posters to the local communities.

Awareness raising material on DRR

Guidelines in case of fire and landslides

PRIJE KLIZIŠTA

NADGLEĐANJE I KONTROLA

NA PODNEŽIMA GDE SU PRIMEĆENI TRAGOVİ PROMENAMA TLA, ZATIM, PUKOTINE NA OBJEKTIMA, POTREBNO JE ODMAH USPOSTAVITI PRAĆENJE KOJE BIA ZADANO DA UKAŽE NA VEĆE PROMERJAJE I NIMOV PRIRAST SA UREĐENIM, UKOLIKO SE USTANOVI DA JE DOŠLO DO BRZOG PORASTA PROMERJAJA TLA, ILI OTOVRANJA PUKOTINA NA OBJEKTIMA, TADA SE MORAJ HITNO INTERVENISATI I DOHIVTI ODLUKE UZ POMOĆ SPECIJALISTA ZA OVI OBLASTI

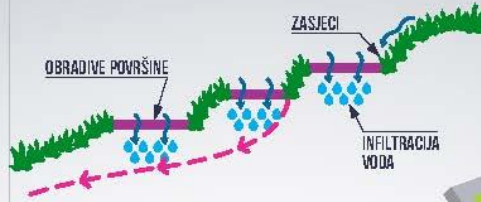
PLANIRANJE TERENA

POTREBNO JE TEREN TAKO UREDITI, ODMOSNO ISPLAVITI I DANA NA PIRADNIM HODNIKAMA I KANALIMA SE SKUPLJANJE POUŠINSKE VODE, VEOMA JE BITNO DA SE ČELOVI TONIT TERENU DA MOGAĆA CENTRALNIM I UDLJAJA KAKO BI SE VODE ŠTO PRIJE ZVELE IZ NESTABILNE ZONE.

PRIKUPLJANJE I ODVOĐENJE VODA SA KLIZIŠTA

POTREBNO JE SKUPITI SVE VODE IZ ZONE KLIZIŠTA, KAO I VODE KOJE GRADITRAJAJ KLIZIŠTU TE IH SPROVEDI IZ KLIZIŠTA, KAO INTERVENTIVNO REŠENJE ODDJE SE MOŽE PRIMENITI IZGRADA ZEMLJANIH KANALA, ZATIM, KANALA OD DRVENIH TALPI I POSTAVLJENIH PO TERENU, BETONSKIH KANALA ILI PLASTIČNIH KANALA VODA.

SJEĆA BIJLA NA PADINAMA DOVODI DO POJAVE KLIZIŠTA

SKIDANJE VEGETACIJSKOG POKRIVAČA, ODREĆA, SIBLJA I TRAVNITE POUŠINE DOLAZI DO SKUPLJANJA POUŠINSKIM VODA TE BRZO ULIJEVANJE VODA U ZEMLJISTE, TEREN MOŽE PRELAZITI U STANJE VISOKE ZASJECNOSTI ŠTO DOVODI DO KLIZANJA TERENA.

KORISNE SMJERNICE POŽARI I KLIZIŠTA

KORISNE SMJERNICE PROTIV POŽARA

U ŠUMI VATRU LOŽITE SAMO NA MJESTIMA KOJA SU ZA TO PREDVIĐENA!

POKUPITE OTPAD U ŠUMI, JER MOŽE DOĆI DO SAMOZAPALJENJA!

PRI GRADNJI KORISTITE VATROOTPORNE MATERIJALE!

OGREJ ZA ZIMU BI TREBAO BITI NA SIGURNOJ UDALJENOSTI OD OBJEKATA I BLIZU DOSTUPNOSTI VODE!

SKUPLJANJE OTPADA U BLIZINI OBJEKATA JE OPASNO JER MOŽE DOĆI DO SAMOZAPALJENJA! OTPAD UKLONITE U KONTEJNERE!

30,00m

PROJEKTUJE DA LI JE VATRA POTPUNO OBAŠENA PRIJE NEGO ŠTO NAPUSTITE MJESTO NA KOME STE JE PALILI

ČISTITE RASTLINE U KRUGU OD BAREM 30 METARA OKO KUĆE!

BUDITE UVIJEK OPREZNI KADA PALITE VATRU NA IZLETIMA, PRILIKOM ČIŠĆENJA BASTI I POLJOPRIVREDNIH POUŠINA!

NE LOŽITE VATRU NA MJESTIMA NA KOJMA JE NE MOŽETE KONTROLISATI!

VODITE RAČUNA O TOME Gdje BACATE I GASITE OPUŠKE OD CIGARETA!

VATRU NIKADA NE OSTAVLJAJTE BEZ KONTROLE!

PRIJE POŽARA NAPRAVITE ZAJEDNIČKI PLAN DJELOVANJA SA KOMŠIJAMA!

RIZIK SMANJEN / **RIZIK POVEĆAN**

SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA

Awareness raising material on DRR

Guidelines in case of earthquakes and floods

PRIJE POPLAVE

- NE BACAJTE SMEĀE U RIJEKE, POTOKE I ODVODNE KANALE. REDOVNO IH ĀISTITE.
- UKLUĀITE SE U AKTIVNOSTI LOKALNIH VLASTI I MJESNE ZAJEDNICE PRILIKOM OBUKE ZA SLUĀAJ POPLAVA.
- UKOLIKO ŀIVITE U UGROŀENOM PODRUĀJU VRIJEDNU IMOVINU I ELEKTRONSKE UREDAJE DRŀITE NA VIŠIM SPRATOVIMA ILI UVIJEK BUDITE SPREMNI DA IH PODIGNETE IZNAD NIVOVA OD 1,5 M.
- IMAJTE SPREMAN MATERIJAL (VREĀE S PJSKOM) ZA ZAUSTAVLJANJE PRODIRANJA VODE U KUĀU. TE IH SLAŀITE SA UNUTRAŠNJE STRANE ZIDOVA.
- U SLUĀAJU VREMENSKIH NEPOGODA I DRUGIH NESREĀA KOJE MOGU DOVESTI DO POJAVE POPLAVA I BUJICA BUDITE INFORMISANI O AKTIVNOSTIMA I EVAKUACIJU U VAŠEM PODRUĀJU.
- POBRINITE SE DA DJECA, TRUDNICE, STARUA I NEMOĀNA LICA BUDU ISPRAVNO ZBRINUTA.

- IMAJTE SPREMNE ZALIHE VODE I DEHIDRIRANE HRANE, KAO I HIGIJENSKE MATERIJALE, U DOVOLJNOJ KOLIĀINI ZA SVE ĀLANOVE DOMAĀINSTVA, ZA BAR DVA DANA.
- U SLUĀAJU OPASNOSTI OD PRODIRANJA VODE U OBJEKTE ODMAH ISKLJUĀITE DOVOD STRUJE.
- IMAJTE SPREMNE RADIO PRIJEMNIKE (NA BATERIJE) KAKO BISTE BILI INFORMISANI.

" AKO NE DJELUJEMO SADA I ODMAH, VIDJET ĀEMO SVE VIŠE I VIŠE NESREĀA ZBOG NEPLANSKE URBANIZACIJE I UNIŠTAVANJA ŀIVOTNE SREDINE. UĀESTALOST POJAVA PRIRODNIH KATASTROFA JE POSLJEDICA KLIMATSKIH PROMJENA."

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Bosnia and Herzegovina

MINISTRY FOR FOREIGN
AFFAIRS OF FINLAND

Austrian
Development Agency

KORISNE SMJERNICE
ZEMLJOTRESI I POPLAVE

RIZIK
SMANJEN

RIZIK
POVEĆAN

SMANJENJE
RIZIKA OD
KATASTROFA

121 CIVILNA ZAŠTITA
www.ruczrs.net

Project name: Analysis of the risk of landslides in the area of local community Starčevica in the Banja Luka City

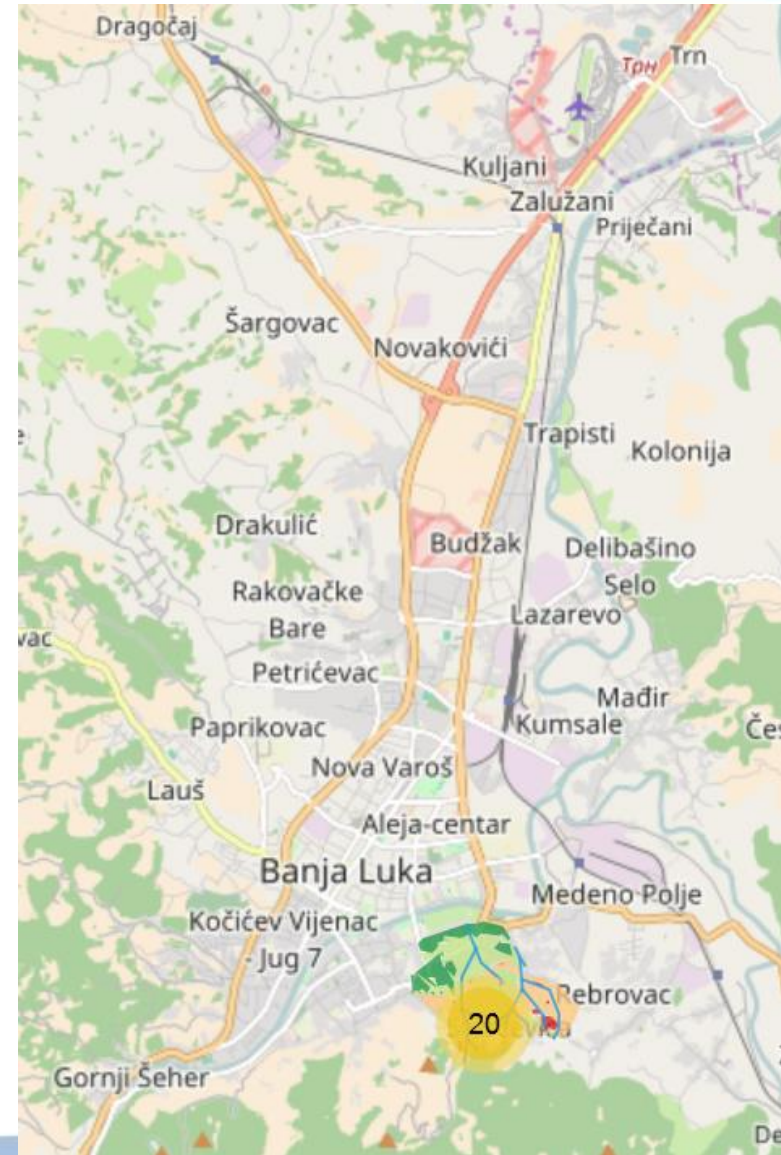
Objective

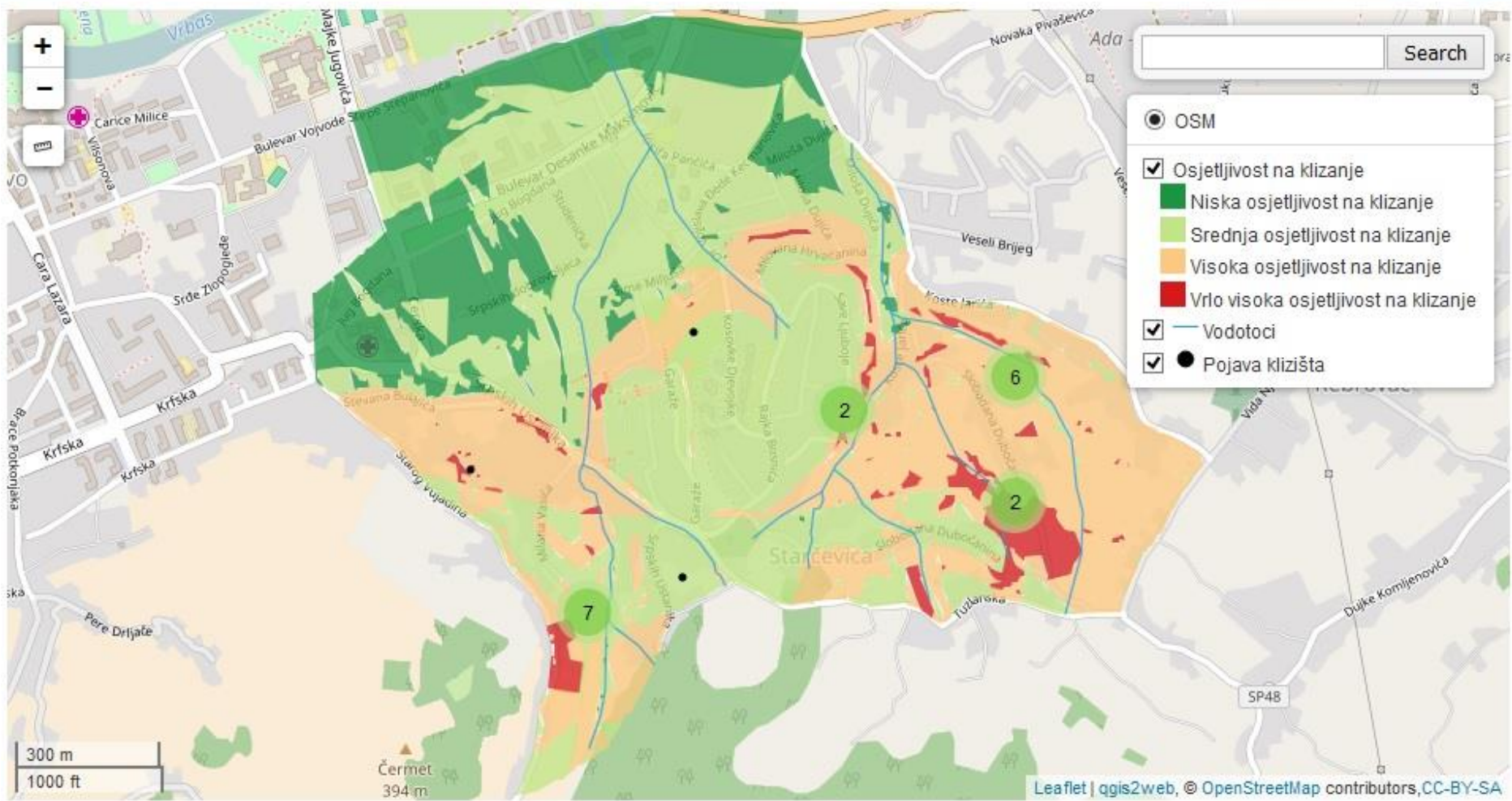
- to identify and classify present landslides areas in Banja Luka local community Starčevica
- to make comparative analysis with existing spatial planning documentation and ilegal construction
- to enhance awareness of local community on this topic.

Results

- Collected GPS data of the land slides areas as well as their coordinates and locations - database
- Interactive map of land slides in local community Starčevica area has been developed and set on the web page www.nasprostor.org
- Increased awareness of population in city of Banjaluka about importance of processing natural hazards data within spatial-planning documentation and building in risk areas.

www.nasprostor.org

Results of Public consultation center (1st January - 31st October 2016)

- Consultations or support to citizens or CSOs 157
 - Requests for information 101
 - Urgency notes 31
 - Answers on requests 95
 - Complaints on answers 10
 - Responds on complaints 1
 - Lawsuits 1
-
- Comments on legislation acts 4
 - Comments on EIA 2
 - Comments on SEA 1
-
- Initiative for ratification of GMO amendment to the Aarhus Convention

***Center for Ecology and Energy
Aarhus center of Tuzla***

Denis Zisko

KANTONALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE

Crisis management

Response of protection and rescue in Tuzla Canton to floods in 2014 and measures to improve condition

HEINRICH
BÖLL
STIFTUNG
BOSNA I
HERCEGOVINA

cee
centar za ekologiju i energiju

Facts

- Most industrialized region in BiH;
- Most polluted area in BiH;
- The highest risk of industrial accidents;
- Plans for construction of new coal thermal power plants with facilities (climate change)

Activities in 2016

1. Public access to information about the environment
2. Participation in environmentally decisions making/Environmental Impact Assessment (EIA)
3. Access to courts of law / tribunals in environmental matters

Results

- New information collected and published:
 - 83 request for information + 41 initiated by citizens
- Participated in six public hearing procedures related to EIAs:
 - 9 documents with comments and suggestions on EIAs delivered
- Four legal cases against environmental permits:
 - One environmental permit was invalidate
 - Three cases are still on court.

Thank you for your attention!

